Влада - Радам !

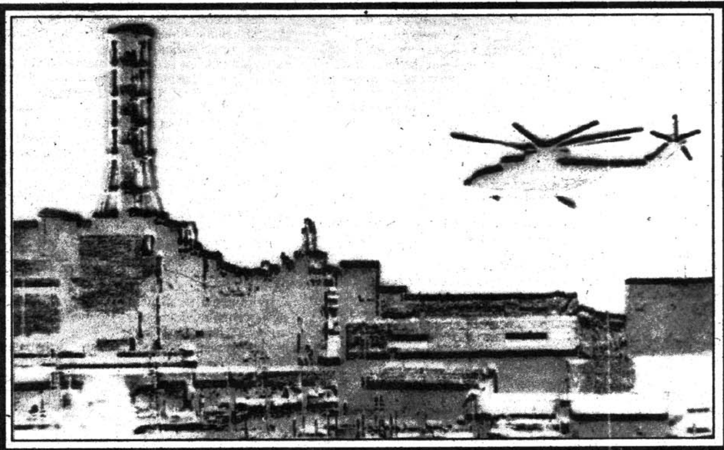
ГОЛОС УКРАЇНИ

Газета Верховної Ради України

№ 77 (827) ♦ Вівторок, 26 квітня 1994 року ♦ Ціна договірна

ЧОРНИЙ СЛІД ЗВІЗДИ ПОЛИН

Цитата дня

«На радіаційно забруднених територіях такі показники, як народжуваність, захворюваність, смертність, останніми роками однозначно і невпинно гіршають. Щороку меншає частка людей, яких ще можна вважати здоровими. За результатами останніх медичних досліджень, у Дубровицькому районі Рівненщини цього року серед обстежених частка практично здорових дітей становить... нуль відсотків», тобто таких не виявлено.

Академік Дмитро ГРОДЗИНСЬКИЙ.

(З доповіді на науковій конференції «Чорнобиль-94»)

Цифри і факти

За аналізами радіологічних проб, на території Києва концентрація тритію на поверхні грунту цього року здебільшого нижча від припустимої величини. Але в окремих місцях вона перевищувала норму в десятки, а в підземних водах — у сотні разів. Джерела надходження тритію не з'ясовано...

А в Чорнобильській зоні за останній рік вміст стронцію і цезію майже в усіх водотоках збільшився в 1,5—2 рази.

У воді лівобережного польдера його вчетверо більше проти припустимої концентрації. Винесення цезію з водою Прип'яті у Київське водосховище за останній рік збільшилося приблизно в 5 разів, а стронцію — в сім. Хоча в питній воді міст Прип'ять і Чорнобиль вміст цих радіонуклідів нижчий від норми, він теж підвищився в 1,5—7 разів...

Утім, на дезактивацію забруднених земель торік було витрачено лише 1,5 відсотка чорнобильських коштів, які становлять 12 відсотків державного бюджету.

Нова влада — або страйк

Керівник Мінчорнобиля Г.Готовчиць видав наказ, де йдеться про реорганізацію НВО «Прип'ять». Замість об'єднання передбачено залишити в зоні відчуження окремі підприємства.

Працівники об'єднання, обурені тим, що міністерство планує структурні зміни НВО без належного соціального захисту людей, провели недавно профспілкову конференцію. Трудовий колектив НВО вимагає зупинити дію наказу, оскільки його виконання призведе до втрати управління структурами об'єднання, невиправданих витрат, зриву запланованих робіт. Конференція вважає доцільним подальше існування об'єднання, що має бути закріплено на урядовому рівні, і вважає за потрібне звернутися до Верховної Ради з проханням переглянути законодавство і скасувати відомчу адміністрацію зони відчуження, встановити в зоні владу на рівні представника Президента України.

Теперішньому начальникові адміністрації зони відчуження В.Холоші у зв'язку з погіршенням організації робіт, послабленням соцзахисту людей, що працюють у зоні, конференція висловила недовіру.

Конференція ухвалила, що Мінчорнобиль до 30 квітня має визначити програму робіт у зоні та обсяг їх фінансування на 1994 рік. У разі невиконання цих вимог трудовий колектив залишає за собою право вдатися до крайніх заходів, не виключаючи й страйк.

У Севастополі вальсували із змінним успіхом

Минулої ночі закінчився десятиденний термін, відведений міністрам оборони України та Росії, згідно з домовленостями президентів цих країн, для з'ясування двох питань врегулювання проблеми Чорноморського флоту. Нині вже можна сказати, що частково главам військових відомств під час зустрічі в Севастополі 21—22 квітня вдалося виконати це завдання. А далі слово за президентами...

Українська делегація їхала на переговори з російськими колегами з повним портфелем варіантів і наміром досягти конкретних результатів.

(Закінчення на 5-й стор.).

Севастополь. На майдані біля штабу флоту 21 квітня 1994 року.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Постанова Президії Верховної Ради України Про скликання Верховної Ради України

Президія Верховної Ради України постановляє:

Скликати першу сесію Верховної Ради України тринадцятого скликання 11 травня 1994 року в місті Києві.

Голова Верховної Ради України І.ПЛЮЩ

м.Київ
22 квітня 1994 року

Іван Плющ — претендент на кандидата в Президенти України

22 квітня відбулися збори виборців — працівників Новомосковського трубного заводу Дніпропетровської області, учасники яких своїм кандидатом у Президенти України назвали Голову Верховної Ради України Івана Плюща. Таке ж рішення одноголосно прийняли на своїх зборах 622 працівники акціонерного товариства «Харківвовна» (Харків). Івана Плюща висунули кандидатом у Президенти на зборах працівники корпорації «Київміськбуд», виборці міста Біла Церква Київської області, села Чорнобаївка Білозерського району Херсонської області, працівники Житомирського льонокомбінату й Тернопільського заводу «Текстерно».

На зборах виборців, що відбулися 23 квітня на шахті імені Абакумова об'єднання «Донецьквугілля», шахтарі майже одноголосно — 881 з 895 присутніх — проголосували за висунення Голови Верховної Ради Івана Плюща кандидатом у Президенти. Так само вирішили його земляки — виборці Борзнянського заводу «Квадр» Чернігівської області. Кандидатом у Президенти назвали Івана Плюща на своїх зборах виборці Черкаського приладобудівного заводу, села Михайлівка Скадовського району Херсонської області, організацій і підприємств споживчої кооперації міста Запоріжжя, Хмельницького інституту прикордонних військ, акціонерного товариства «Пасаж» (Одеса).

Візит завершено

Завершився офіційний візит української урядової делегації на чолі з міністром закордонних справ України Анатолієм Зленком до Ірану, Індії та В'єтнаму.

У Ханої Анатолій Зленко провів переговори з Прем'єр-міністром Во Ван Кієтом, зустрівся з Головою СРВ Ле Дин Ангом, якому передав особистого листа Президента України Леоніда Кравчука.

За результатами переговорів сторони підписали спільне комюніке, в якому відображені напрями майбутнього співробітництва. Українська і в'єтнамська сторони продовжать консультації з приводу двостороннього і багатостороннього співробітництва. Є домовленість про візит в Україну Прем'єр-міністра СРВ Во Ван Кієта, який запланований на першу декаду червня.

По шляху до Києва українська делегація здійснила зупинку у столиці Туркменистану Ашгабаті. Анатолій Зленко зустрівся з заступниками Голови Кабінету міністрів Туркменистану Борисом Шихмуратовим та Валерієм Отчерцовим, міністром нафти і газу Назаром Суюновим. В центрі уваги переговорів були питання поставок газу в Україну, системи розрахунку за нього.

У неділю офіційна делегація на чолі з міністром закордонних справ України Анатолієм Зленком повернулася до Києва.

Затишних місць не шукають

Рішення завдати масованих бомбових ударів по позиціях боснійських сербів у районі міста Горажде, якщо ті до середи не припинять атаки і не відведуть важку зброю від цього населеного пункту, прийняв Північноатлантичний союз. Як повідомлено, після проголошення ультиматуму ситуація навколо Горажде дещо стабілізувалася. Боснійські серби відводять від міста танки й важку артилерію.

Водночас керівництво «голубих касок» у колишній Югославії розповсюдило інформацію, що планує ввести до цього боснійського міста батальйони норвезьких і українських миротворців.

«Щоб вижити, людство має глибоко засвоїти уроки Чорнобиля»,—

сказав у розмові з кореспондентом Голова Верховної Ради України Іван ПЛЮЩ

— Іване Степановичу! Минуло вісім років від дня не тільки всеукраїнської, а й як тепер уже відомо, планетарної трагедії. Про Чорнобиль сказано багато, але не все. Ви, працюючи на той час головою Київського облвиконкому, були учасником ліквідації наслідків аварії з першого ж дня. Проте всі ці роки, по суті, мовчали, лише зрідка згадуючи про свою участь. Чи не пора, уже з огляду на те, що ми знаємо про Чорнобиль, і з огляду на вашу посаду повернутися до квітневих днів 1986?

— Пам'ятаю першу пожежу в своєму житті. Це було після війни, горіла хата в моєї тітки. Ота пожежа назавжди ввійшла в пам'ять. З того часу я знаю, які правила діють на пожежі. Перше — є повір'я, що нічого з пожарища не можна брати, бо воно принесе біду. Друге — на пожежу люди поспішають, щоб чимось допомогти: чи воду носити, чи вогонь збивати, а не спостерігати та давати якісь оцінки. І ніхто ніколи в нас не хвалився, що саме він найбільше зробив на пожежі. Тобто коли сталася така страшна чорнобильська пожежа, глобальна катастрофа, то найперше треба було її гасити.

Я думаю, що все, сказане і написане про Чорнобиль, — це перші враження і не вся істина. Вона далека від того, що насправді є Чорнобиль, чому він стався і що треба робити, щоб він не повторився.

— Ви вірите, що всю правду буде сказано ще за життя нашого покоління?

— Це прямо залежатиме від того, яким шляхом піде розвиток нашого суспільства. Якщо тим, що записано в Декларації про державний суверенітет України, то я певен, що ми ще зможемо і сказати, і написати, і почути всю правду. А головне — про справжні причини і наслідки. Радив би вам прочитати книжку Віталія Склярова «А завтра был Чернобыль». Я до неї написав передмову, в якій відзначив заслугу Склярова у висвітленні чорнобильських проблем. Як громадянин і фахівець, як людина, що була в Чорнобилі з перших днів, він сказав правду. Ми були там разом з ним, разом нас пригорошував радіоактивний пил, разом відмивалися в лазні районних електромереж.

— Мабуть, я не зовсім справедливий, говорячи, що всі ці роки ви мовчали. Напевне,багато хто пам'ятає ваш виступ на сесії Верховної Ради України 16 лютого 1990 року під час обговорення питання про екологічну обстановку в Україні. Ви сказали тоді про Чорнобиль так, як у той час ніхто з партійних чи державних діячів не зважувався говорити. По суті, ви з високої державної трибуни звинуватили існуючу тоді систему в тому, що саме вона й породила Чорнобиль. Чи не боялися в той час про це казати?

— Після такої трагедії, після всього, що я побачив і пережив віч-на-віч із Чорнобилем, уже ніщо не було страшне. В ніч на 1 травня 1986 року закінчилось там чергове засідання Урядової комісії, і я мусив повертатись у Київ, бо, як показав аналіз крові, понад норму нахапав рентгенів. І от голова комісії Щербина несподівано для мене сказав: «Иван, ты оказался хлюпиком». Не знаючи справжньої суті його слів, я сприйняв таку оцінку як присуд, після якого не встояти на ногах.

Вже на осінь кров відновилась, і 15 вересня я вдруге заступив на вахту, тепер уже запускати злощасний третій блок. Його треба було до Жовтневих свят будь-що ввести в дію. Щоб показати, ніби в Чорнобилі нічого страшного не сталося.

Отож, хто пройшов Чорнобиль не збоку, а через його пекло, той уже нічого не боятиметься...

— Повернімось до того вашого виступу на сесії. Ви сказали: «Чорнобильська аварія — не стихійне лихо. Вона має конкретних винуватців, які й повинні відшкодувати збитки». Там же ви й назвали винуватців — союзні міністерства та відомства: Мінатоменергопром, Міненерго, Академія наук СРСР. Та чи намагалися вони хоч частково відшкодувати збитки?

— Якби ми жили в цивілізованій правовій державі, то, справді, відомства, які впродовж багатьох років експлуатували атомну станцію, мали від неї великі прибутки, і зобов'язані були відшкодувати збитки. У нашому тодішньому суспільстві було зовсім інакше. Станція, працюючи під Києвом на Союз і закордон, жодної копійки у бюджет області не відраховувала. Місцеві органи влади повинні були беззастережно виконувати вимоги керівництва станції, створювати умови для проживання її персоналу. Ми всі були батраками станції — від прип'ятської міської влади до обласної і навіть до республіканської. Адже і в Києві ЧАЕС нікому не підпорядковувалась. Боялись її керівники хіба що ЦК, бо там могли виключити з КПРС і тоді довго довелося б шукати роботу. Всю іншу владу вони нехтували.

Ми, будучи в колишньому Союзі, бідкалися, що немає де дістати мільярд карбованців для медичного обслуговування населення Київської області та потреб народної освіти. Ця програма в тодішніх цінах коштувала 1,7 мільярда. І ми тривалий час не знали, де взяти ці кошти. А коли в Чорнобилі сталося лихо, то тільки за 1986 рік на ліквідацію наслідків аварії, мов у прірву, провалилося близько 9 мільярдів карбованців. І вони знайшлися... Але то — для негайного гасіння пожежі.

Отже, в нас не було віри, що хтось Україні відшкодує заподіяні збитки. Хоч економіка колишнього Союзу була міцна, і ліквідовувати наслідки аварії тоді було легше, ніж тепер.

Національна економіка України тільки спинається на ноги, а роботи, які належить здійснити по Чорнобилю, за нашими скромними, далеко не повними підрахунками, потребують щороку понад 15 відсотків бюджету. Таке не під силу навіть розвинутим країнам.

Тому, користуючись з нагоди, хотів би вибачитись перед людьми, які потерпіли і яким держава не може приділити належну увагу. Хоч як їм важко, хочу попросити терпіти і бути певними, що, в міру становлення національної економіки, збільшуватимуться асигнування і на їхні потреби. Бо розраховувати зараз на відчутну допомогу з-за кордону — справа безнадійна. Звичайно, могло б більше зарадити нашій біді європейське, світове співтовариство, яке виявляє деяку зацікавленість у поданні гуманітарної допомоги для ліквідації наслідків аварії...

— Ви говорили на тій сесії про потребу мати єдину державну програму з масштабними науковими, медичними, соціально-економічними заходами. Наскільки актуальні ці проблеми сьогодні, через вісім років?

— Такі ж актуальні, як і були. Програма розроблена і діє. Але її немає звідки достатньо фінансувати. У Страсбурзі, на Раді Європи, я був присутній, коли обговорювалось питання про безпеку населення, яке потерпіло від Чорнобильської катастрофи. Провідні фахівці МАГАТЕ напрацювали грубий том документів. Але у своїх виступах вони переконували, що немає сьогодні чітких висновків, чи безпечно, скажімо, проживати дітям у Києві.

Я тоді сказав: «Ось тут вас близько 70 осіб, обговорюєте болючу проблему. Прослухавши експертів, зробили висновок, що наука ще не довела небезпечність життя дітей у Києві. Але ж невідомо, як у майбутньому це вплине на їхнє здоров'я. Хто з вас підніме руку, щоб самому поїхати туди жити або повезти своїх дітей?» Присутні невесело посміхнулись. Тому, кажу їм далі, прошу вас: більше таких висновків не робіть, бо вони антигуманні, антилюдяні. Якщо сьогодні немає джерел фінансування допомоги, то це не означає, що треба доводити, що така програма не потрібна. Ні, треба працювати, треба шукати кошти. Вважаю, нашим громадським організаціям слід настійливіше звертатись до розвинених європейських країн, інших держав світу з проханням, щоб подавали допомогу хоч би в оздоровленні дітей.

— Чотири роки тому ви говорили про притуплення співчуття до людей, доля яких вимагає максимальної чуйності і доброти. Чи не притупилися тепер ці почуття ще більше?

— Ми виховані в дусі кампанійщини. Проводили кампанії сівби, збирання, свят, ювілеїв тощо. А відсвяткувавши, забували. Але Чорнобиль — то така трагедія, що чим далі, тим більше болить. Та ще тоді, у 86-му, не всі, кому належало й за посадою, сприймали людський біль.

Лише через п'ять місяців після аварії нас примушували повернути назад людей, евакуйованих з 14 населених пунктів. У два села повернули, а в решту — ні. Мене за це високі службові особи розпинали. Був такий генерал-полковник Козлов, він тоді наполягав: «Члени комісії вже воду пили з колодязя, а ви все зволікаєте з поверненням людей у зону».

Я відповів: «І не будемо, доки не переконаємося, що їм тут можна жити». І не повернули...

З часом, звичайно, рани затягуються. Але Чорнобиль — не звичайна рана. То така рана, якої людство ще не бачило. Вона ще більше болітиме, ятритиметься. Період розпаду більшості радіоактивних елементів — десятки років. А яким буде результат — скажуть, може, через сімдесят — вісімдесят чи й більше літ. Тож нам випала гірка доля стати заложниками атома, піддослідними найширшого експерименту — впливу радіації на людину, на підростаюче покоління.

Трагічний досвід України, опаленої атомним вогнем, — це не лише наша внутрішня справа. Для того, щоб вижити, людство має глибоко засвоїти уроки Чорнобиля.

— Так, Чорнобиль — явище світового масштабу. Але схоже на те, що в боротьбі з його наслідками Україна залишається на самоті. Виступаючи на конференції ООН з навколишнього середовища і розвитку в Ріо-де-Жанейро 12 червня 1992 року, ви закликали: «Давайте перетворимо Чорнобиль на сферу глобального партнерства і спільних дій щодо знешкодження зруйнованого реактора Чорнобильської АЕС, щодо дезактивації великих територій, водних джерел, щодо поховання радіоактивних відходів і розв'язання болючих людських проблем катастрофи». Було і звернення Президента України про створення Міжнародного фонду Чорнобиля. Чи почув світ ці заклики?

— Жодного випадку не було, аби в зарубіжних поїздках я не порушував у тій чи тій площині чорнобильські проблеми. Як і на міжнародному екологічному форумі в Ріо-де-Жанейро, де були присутні представники 118 країн світу. Поміж них — визначні політичні діячі: Буш, Мейджор, Демірель, Міттеран, Кастро... Не можу сказати, що світ залишився байдужий. Допомога була. Хоча використовували її не завжди найкращим чином. Але треба повторювати, порушувати ці питання на будь-яких європейських і світових зібраннях, щоб привернути увагу громадськості до Чорнобиля, щоб світ не заспокоювався.

Хочу сказати добрі слова на адресу Куби. Ця країна переживає важкий період. Але навіч народна мудрість: бідна людина щедріша. Куба подавала і тепер подає допомогу Україні в оздоровленні дітей. За це ми щиро вдячні. Не хочу сказати, що багаті не допомагають, але ж у них значно більше можливостей, ніж у Куби.

— Ви згадали, що гуманітарна допомога не завжди правильно використовується.

— Згідно з нашим законодавством вся вона має розподілятись під контролем громадськості. А громадськість організовує спілки, обирає їх керівництво. Коли ж стає відомо про якесь зловживання, то шукаємо, хто б у тих спілках навів лад. Громадські організації, їх керівники і повинні перші відповідати, якщо допущено зловживання.

— У народі стали вже популярні вислови «до Чорнобиля» і «після Чорнобиля». Як колись — «до війни» і «по війні». Що для вас особисто означає ця межа?

— Ця межа для мене має два виміри. Перший: ядерний вид енергії — вид сатанинський. Я переконаний, що Україна не використала всіх природних можливостей, аби не мати на своїй території небезпечних атомних блоків. Чорнобиль — як холодний душ, що протверезив нас. Якби не схаменулися після нього, то і в Чорнобилі, і в Криму і інших місцях будували б нові блоки та атомні станції, а в Одесі водою з атомної ТЕЦ планувалось опалювати будинки. Анатолій Петрович Александров казав: недалекий той час, коли й селянські хати обігріватимуться ядерним паливом. Слава Богу, що до цього не дійшло.

Другий вимір — подих Чорнобиля щодня відчуваємо на своєму здоров'ї.

— Говорячи про глобальні проблеми, хотілося б більше почути і про ваші враження від особистої участі у подіях тих страшних днів.

— Звістка про лихо застала мене о другій годині ночі на дачі. Зателефонували: пожежа на Чорнобильській атомній. Треба ж так статися, що на ранок в області було заплановане навчання з цивільної оборони!

Тож я подумав: може, цей дзвінок і пов'язаний з навчанням, і зателефонував в управління внутрішніх справ області. Мені підтвердили, що справді — на четвертому блоці пожежа, але прибули пожежні команди і полум'я збито. Приїхавши до облвиконкому, я зв'язався зі штабом цивільної оборони. Звідти повідомили, що уточнюються розміри пожежі і ступінь безпечності.

О сьомій ранку нас зібрав перший секретар обкому і поставив завдання щодо наміченого навчання з цивільної оборони. Згідно з ним я виїхав у район запасного пункту управління. Замість того, щоб рушити до Чорнобиля, ми поїхали у протилежний бік. У Кагарлику на мене чекала звістка: з Москви вилітають голова Урядової комісії Щербина, члени комісії; я теж включений до її складу, маю негайно повертатися, зустрічати їх в аеропорту і рушати в зону аварії.

Я так і зробив. З Жулян до Чорнобиля їхали однією машиною: академік Валерій Олександрович Легасов, Борис Євдокимович Щербина — царство їм небесне, а також заступник голови Ради Міністрів України Микола Федорович Ніколаєв і я. У Прип'яті ознайомилися з обстановкою. О сьомій годині вечора провели перше засідання Урядової комісії.

Щербина доповідав найвищому керівництву в Москву, що все нормально, люди сприймають усе правильно, зіграно кілька весіль. А в цей час, про всяк випадок, готувалися до евакуації населення. **На превеликий жаль, дурили і себе, і людей. Несвідомо дурили. До речі, евакуацію проводили не в зв'язку з радіоактивним забрудненням чи опроміненням, а на випадок, якщо реактор вибухне. Якби були тверді переконання, що не вибухне, то, напевне, й не почали б евакуацію.**

Ця трагедія, як ніщо інше, висвітлила «переваги» нашої адміністративно-командної, тоталітарної системи. З одного боку, вульгарно низький рівень технічних рішень і оснащення, з другого — нічим не виправдані безтурботність і безвідповідальне ставлення до людей. Якби хто знав, що колись доведеться відповідати, таких станцій не споруджували б...

— У цілому вам довелося багато часу бути на станції і в зоні?

— За весь період у мене значиться, здається, вісімдесят сім днів відряджень у Чорнобиль. Багато днів, багато рентгенів.

— А як ви ставитеся до книжок про Чорнобиль?

— Я намагався читати тих авторів, яких знаю і яким вірю. А хто писав з чужих слів — такі читати не маю часу. Пам'ятаю одну брошурку доктора фізико-математичних наук, він також з першого дня був там і написав не багато, але правдиво. Згадує і мене. Мовляв, голова облвиконкому був надто ощадливий і не розумів, що навколо діється. Вертольоти тоді сідали на конюшину, щоб завантажувати пісок, яким засипали реактор. Весна була рання, трава гарно підросла, тож я бігав і просив: «Обережно, багато трави потолочите!» Я ж бо знав, як її ждуть на фермах. Автор про це згадує з доброзичливою іронією. Але сам факт свідчить, що справжніх масштабів лиха ми тоді не знали.

— Нині часто згадують горезвісну першотравневу демонстрацію того року. Звинувачують її організаторів... Ви її теж пам'ятаєте?

— Пам'ятаю... О першій ночі першого травня я виїхав з Чорнобиля, десь після третьої був у Києві. А вранці вже стояв на урядовій трибуні, і мені здавалося, що вежа над будинком профспілок весь час хитається. Достояв, доки тривала демонстрація, а потім поїхав у поліклініку...

Тепер знаємо, що ті торжества були на шкоду людям. А яке могло бути розуміння цього тоді, якщо на засіданні Урядової комісії дуже висока особа цивільної оборони СРСР доповідала: «У Прип'яті два будинки відмито, радіація нульова, можна повертати людей». Такі повідомлення передавали фахівці та службові особи і в Київ, і в Москву...

— На якій ноті вам хотілося б завершити цю розмову про найбільше лихо планети?

— Дай, Боже, людям України і світу більше не пережити ні ще одного Чорнобиля, ні чогось схожого.

Розмову вів **Анатолій МИХАЙЛЕНКО.**

У ЦЕНТРАЛЬНІЙ ВИБОРЧІЙ КОМІСІЇ ПО ВИБОРАХ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

22 квітня відбулося чергове засідання Центральної виборчої комісії по виборах Президента України. Засідання вів голова комісії І.Г.Ємець.

Розглянуто питання про окружні виборчі комісії по виборах Президента України 26 червня 1994 року, з якого проінформував завідувач організаційно-консультативним сектором Центрвиборчкому О.Н.Вовк. Відзначено, що окружні комісії утворені в усіх 27 округах. У більшості областей вони утворені відповідно до положень статті 14 Закону про вибори Президента України.

У той же час з порушенням встановлених виборчим законом строків призначено ці комісії в Республіці Крим, Вінницькій, Житомирській, Львівській, Рівненській областях, містах Києві і Севастополі. В Дніпропетровській, Закарпатській, Львівській, Одеській, Херсонській областях, місті Києві окружні комісії призначені рішенням президії або розпорядженням голови відповідної Ради народних депутатів з подальшим затвердженням на сесії Ради. В Донецькій, Черкаській і Чернігівській областях на сесіях Рад, а в Київській області розпорядженням голови обласної Ради на порушення вимог Закону функції окружної виборчої комісії з виборів Президента України покладено на обласні виборчі комісії з виборів до обласних Рад народних депутатів.

У прийнятій постанові Центральна виборча комісія привернула увагу Президії Верховної Ради Республіки Крим, вищезгаданих обласних і міських Рад до порушень Закону про вибори Президента України під час утворення окружних виборчих комісій. Запропоновано в найстисліші строки розв'язати ці питання відповідно до вимог Закону. Встановлено, що окружні комісії до 30 квітня ц.р. мають прийняти і направити до Центрвиборчкому рішення про звільнення від виконання виробничих або службових обов'язків на період кампанії з виборів Президента України голів, заступників голів, секретарів та окремих членів окружних комісій.

Центральна виборча комісія затвердила форму виборчого бюлетеня з виборів Президента України, встановила його розміри (210 мм х 297 мм) і колір (білий). Постанова з цього питання і зразок виборчого бюлетеня публікуються в пресі.

Відповідно до статей 13 і 21 Закону про вибори Президента України Центральна виборча комісія, розглянувши заяви та інші документи, подані Трудовим конгресом України, Комуністичною партією України, всеукраїнським політичним об'єднанням «Державна самостійність України», Партією вільних селян і підприємців, Християнсько-демократичною партією України, Партією праці, Українською партією справедливості та Громадянським конгресом України, прийняла відповідні постанови про реєстрацію цих партій як таких, що виявили намір висунути кандидатів для участі у виборах Президента України 26 червня 1994 року.

Розглянута заява та інші необхідні документи, подані Соціалістичною партією України щодо реєстрації претендентом на кандидата в Президенти України голови політради Соціалістичної партії України О.О.Мороза. Центральна виборча комісія зареєструвала Мороза Олександра Олександровича, 1944 року народження, заступника голови Комісії Верховної Ради України з питань агропромислового комплексу, члена Соціалістичної партії України, який працює і мешкає в місті Києві, претендентом на кандидата в Президенти України.

Секретар комісії І.І.Целуйко зробив повідомлення з питання про участь у виборах Президента України 26 червня 1994 року громадян України, які працюють у посольствах, генеральних консульствах, постійних представництвах при міжнародних організаціях та інших представництвах України за кордоном, у секретаріатах міжнародних організацій або перебувають за кордоном. Вирішено приписати виборчі дільниці, які утворюються у посольствах, генеральних консульствах, постійних представництвах України при міжнародних організаціях, до Київського міського виборчого округу № 26 і доручити окружній виборчій комісії цього округу утворити виборчі дільниці у вищезгаданих установах і організаціях за поданням Міністерства закордонних справ України.

Заслухано питання і взято до відома, що Державний комітет України у справах видавництв, поліграфії та книгорозповсюдження та його органи на місцях здійснюють конкретні заходи з підготовки поліграфічної бази для друкування у встановлені строки виборчих бюлетенів і передвиборних плакатів кандидатів у Президенти України, іншої виборної документації. Рекомендовано окружним виборчим комісіям разом з відповідними Радами народних депутатів проконтролювати стан готовності поліграфічної бази до здійснення цієї роботи, своєчасність виготовлення і постачання документації виборчим комісіям.

На засіданні були присутні представники від політичних партій, які беруть участь у виборах Президента України.

Смерть всесвітньовідомого політика

Сумна звістка облетіла світ — минулої п'ятниці на 81-му році життя помер колишній Президент США Р. Ніксон. Сьогоднішній глава американської адміністрації Б. Клінтон виступив з цього приводу з офіційним повідомленням по національному телебаченню. Президент України Л. Кравчук надіслав співчуття сім'ї покійного.

Проведено за євростандартами

Загальні українські вибори були вільні й законні, що підтвердили звіти спостерігачів від Європейського Союзу. Про це повідомлено у розповсюдженому ЄС комюніке про парламентські вибори в Україні. Європейський Союз сподівається, що результати цього голосування сприятимуть процесові політичних і економічних реформ у країні. Водночас ЄС висловлює занепокоєння зростанням напруженості в Криму. Союз цілком підтримує територіальну цілісність суверенної України відповідно до Статуту Об'єднаних Націй і принципів Заключного акта НБСЄ.

Сильний центр — ефективна Верховна Рада

Створено депутатську групу «Центр»

Днями відбулися збори новообраних народних депутатів України, на яких розглянуто питання формування у Верховній Раді України депутатської групи, яка могла б стати центром об'єднання в новому парламенті поглядів різних політичних сил.

Від імені ініціативної групи на зборах виступив перший заступник Голови Верховної Ради, новообраний народний депутат України В.В. Дурдинець. Він виклав ідеї щодо цілей і завдань зазначеної групи, умов прийняття до неї та організації її діяльності.

Після грунтовного, всебічного обговорення учасники зборів прийняли рішення про створення депутатської групи «Центр». Основними завданнями її вбачаються зміцнення державності України, рішуче проведення економічних реформ, спрямованих на докорінне поліпшення життя людей, зміцнення влади і порядку в державі. Депутатська група може в подальшому скласти професійно сильне і продуктивне ядро Верховної Ради, здатне відіграти консолідуючу роль у законотворчій роботі та виведенні країни з кризи, забезпеченні її поступального розвитку. На цих засадах депутатська група взяла на себе відповідальність за формування в парламенті блоку центристських сил, які поділяють визначені нею цілі й завдання.

На зборах відзначалося, що створена група відкрита для вступу до неї народних депутатів, які готові конструктивно співпрацювати. Основи і принципи формування та діяльності групи «Центр» і персональний склад народних депутатів, які її започаткували, буде оприлюднено в засобах масової інформації.

Прес-центр Верховної Ради України.

До народних депутатів України

Про формування депутатської групи «Центр»

Звертаємося до вас із пропозицією створити депутатську групу конструктивної центристської орієнтації.

На виборах народних депутатів України більшість місць у Верховній Раді України здобули кандидати, які висунуті трудовими колективами та групами виборців і виступали за зміцнення державності України. Вирішальний вплив на вибір громадян тут справили особистість кандидата, його життєва позиція, досвід державної, управлінської, господарської чи громадської роботи, людські якості і привабливість передвиборної програми. Програми цих кандидатів, як правило, відзначаються зваженістю, націленістю на конструктивну роботу з розбудови української державності, розумне реформування політичної системи, економіки та інших сфер суспільного життя, на поліпшення добробуту людей.

Ці депутати несуть із собою значний інтелектуальний потенціал, прагнення до співпраці і співробітництва. Однак їхній багаж не може бути використаний ефективно, якщо кожен депутат діятиме самотужки.

Ситуація в новому парламенті об'єктивно висуває перед незалежними депутатами потребу об'єднатися в депутатську групу центристського характеру. Група, не хитаючись у той чи інший бік, виявлятиме ініціативу та вироблятиме власну позицію, керуючись інтересами народу і держави, здоровим глуздом, прилучаючи до неї депутатів, які входять до інших формувань. Депутатська група може в подальшому скласти професійно сильне і продуктивне ядро Верховної Ради України, здатне взяти на себе консолідуючу роль у законотворчій роботі та виведенні країни з кризи, забезпеченні її поступального розвитку.

Виходячи з цього, ми беремо на себе ініціативу створення депутатської групи «Центр».

Своє основне завдання парламентська група «Центр» вбачає в утворенні блоку фракцій, що стоять за проведення ефективних політичних і економічних реформ, спрямованих на покращання життя людей, зміцнення дисципліни і порядку в державі, у конструктивній роботі Верховної Ради України.

Просимо тих, хто хоче і прагне працювати в ім'я незалежної України та її народу, хто згоден увійти до депутатської групи «Центр», поставити свої підписи під цим зверненням.

Ініціативна група.

На сьогодні до «Центру» ввійшли понад тридцять народних депутатів.

Політичні та організаційні засади депутатської групи «Центр»

Цілі й завдання депутатської групи

Депутатська група «Центр» ставить перед собою такі цілі й завдання:

об'єднання інтелектуального та організаційного потенціалу депутатів, які входять до депутатської групи, для розв'язання завдань, що постають перед Україною, для виконання їхніх передвиборних програм, надання їхнім діям цілеспрямованого характеру;

сприяння депутатам — членам групи у реалізації їхнього права на законодавчу ініціативу;

вироблення спільної позиції з питань, що вносяться на розгляд сесій, та доведення точки зору депутатів — членів групи до відома Верховної Ради України;

досягнення погодженої думки під час формування органів виконавчої і судової влади, персональних обрань, призначень, затверджень на посади і звільнень з них;

забезпечення представництва депутатів — учасників групи в усіх органах Верховної Ради та офіційних парламентських делегаціях;

налагодження контактів і співпраці з іншими депутатськими групами, пошук шляхів зближення їхніх точок зору чи досягнення консенсусу в конкретних питаннях.

Умови прийняття до депутатської групи

Депутати об'єднуються в групу на основі спільності принципових положень їхніх передвиборних програм.

Обов'язковими умовами прийому до депутатської групи «Центр» є:

підтримка депутатом Декларації про державний суверенітет України та Акта проголошення незалежності України, відстоювання цілісності території та недоторканності кордонів Української держави;

визнання необхідності реформування економіки на ринкових принципах та забезпечення рівноправності усіх форм власності і господарювання;

участь у пошуках шляхів і засобів, що дали б змогу спинити падіння життєвого рівня народу і забезпечити соціальний захист населення, особливо найбільш вразливих його верств, невдавання до будь-яких спроб використати тяжке становище людей у політичних руйнівних цілях;

готовність налагоджувати дружні стосунки України з іншими державами на основі загальновизнаних принципів міжнародного права, широкої економічної інтеграції з країнами СНД, поступового входження до європейського і світового економічного співтовариства;

підтримка кроків у реформуванні політичної системи в напрямку створення громадянського суспільства та побудови правової держави;

дотримання конституційних норм та положень чинного законодавства в ході розв'язання усіх питань, заперечення непарламентських, насильницьких форм боротьби, а також деструктивних дій у самій Верховній Раді (зрив сесійних засідань, бойкотування роботи тощо);

активна участь у зусиллях, спрямованих на досягнення і підтримання громадянського миру і злагоди в суспільстві, неприйняття пропаганди війни, класової ненависті, міжнаціональної, міжрегіональної чи міжконфесійної ворожнечі;

дотримання принципів Загальної декларації прав людини;

визнання багатопартійності, права людини на погляди, відмінні від поглядів депутата;

сприяння посиленню боротьби зі злочинністю, особливо організованою.

Організація діяльності депутатської групи

Група створюється на принципі добровільності.

Свідченням вступу депутата до групи є підписання ним цього документа. Депутат має право вийти з групи, подавши відповідну заяву, а в разі порушення ним умов прийняття до групи може бути виключений з неї за рішенням її загальних зборів.

Свою роботу депутатська група веде відкрито. Всі питання розв'язує в умовах широкого і демократичного обговорення більшістю голосів присутніх депутатів. Збори вважаються правомочними, якщо на них присутні більше половини членів депутатської групи.

Визначення групою позиції з того чи іншого питання не позбавляє депутата, який входить до групи, права голосувати на власний розсуд.

Для організаційного забезпечення роботи депутатської групи створюється координаційна рада у складі п'ятьох координаторів, які головують на зборах групи почергово.

Координаційна рада представляє депутатську групу у стосунках з керівниками і органами Верховної Ради, іншими депутатськими групами та парламентськими делегаціями зарубіжних країн.

Координаційна рада забезпечує членів депутатської групи наявною у неї інформацією щодо питання, з якого має бути прийнято рішення.

Забруднення після Чорнобиля зазнали саме ті землі України, які за агрохімічними властивостями мають найвищий перехід радіонуклідів із грунту в рослини. На торфо-болотних та піщаних дерново-підзолистих грунтах Полісся, яких там більш як 90 відсотків, істотний вміст радіонуклідів у рослинницькій продукції відмічається, починаючи із щільності забруднення грунту в 1—2 кюрі на квадратний кілометр. Навіть у десять разів більша забрудненість чорноземних грунтів не створювала б серйозних проблем із вирощуваною на них сільськогосподарською продукцією. Але рішення і дії у розв'язанні чорнобильських проблем надто часто не відповідали, не відповідають і не хочуть відповідати логіці та здоровому глуздові.

Думка місцевого фахівця

ПІД ЗАХИСТОМ «ДІРЯВОЇ КОВДРИ»

опинилося населення радіаційно забруднених територій. Як її «залатати»?

АГРОХІМІЧНА дезактивація забруднених сільгоспугідь централізовано розпочалася лише з другого півріччя 1988 року. А до того будь-які наші спроби відступити від проектів планового вапнування кислих грунтів, культурно-технічних робіт з метою першочергового їх проведення на випасах для зменшення надходження радіонуклідів у молоко і м'ясо суворо карали контролюючі фінансові органи.

Вплив потворної політики того жорсткого суспільства, від якого ми безуспішно намагаємося відійти, на роботу зі зменшення наслідків аварії — велика тема, яка потребує окремого розгляду. А що позитивного зроблено за вісім післяаварійних років?

ГЛУХІ поліські села в основному встигли ще до кризи одержати, побудувати сяку-таку інфраструктуру — асфальтні дороги, дитсадки, лазні, трохи впорядкувати окремі тваринницькі ферми. Ті, хто встиг переселитися, взамін своїх, переважно сільських, хатинок отримали в чистих зонах будинки. Налагоджено безкоштовне харчування дітей у школах і дитячих закладах екологічно чистими продуктами, зроблено обстеження й агротехнічну дезактивацію сільгоспугідь, встановлені рівні радіозабруднення грунтів. Істотну допомогу населенню потерпілих районів надали міжнародні організації, громадськість, ділові кола багатьох країн. Введені численні пільги для потерпілих, більшість яких (пільг), щоправда, працює не стільки на зменшення шкоди від радіації, скільки на закріплення людей на забруднених територіях.

Депутати з потерпілих районів сумлінно виконували передвиборчі обіцянки «вирвати» для своїх виборців щонайбільше пільг. Стіною стаючи проти економічних реформ, які давали б змогу заробляти кошти для вирішення чорнобильських проблем, вони були принципові і неухильні в намаганнях «тягти ковдру на себе». І досягли в цьому немало. Через відсутність реформ більшість із тих гірких мільярдів, які виділяють на так звану «ліквідацію наслідків аварії», уже не працює на зниження дози і поліпшення умов життя в потерпілих районах.

Після щонайменше двох циклів післяаварійного перезалуження луків і пасовищ цей агрозахід практично втратив своє антирадіаційне значення, принаймні настільки, щоб вважати вкладення коштів у цю справу за неефективне. Та біля цієї роботи непогано «харчуються» різні проектні та меліоративні організації. Але населенню потерпілих районів повторні переорювання луків уже нічого не дають, і їх «чорнобильське» фінансування пора припинити.

Далеко не найефективнішим є і вирішення проблеми переселення людей із забруднених територій шляхом централізованого будівництва нових сіл у чистих районах. Низька якість будівництва, проблеми з працевлаштуванням, інфраструктурою необжитих поселень, розкрадання матеріалів викликають постійні нарікання переселенців. Не припиняючи зовсім такого будівництва, доцільніше було б збільшити виділення коштів переселенцям для самостійного будівництва чи купівлі житла.

За оцінками й підрахунками спеціалістів, левову частку дозового навантаження люди потерпілих районів отримують від уживання забруднених продуктів харчування місцевого виробництва. Економічні негаразди звели до мінімуму завезення в забруднені зони чистих продуктів, лише дитяче харчування залишається недоторканним попри всі проблеми фінансування. Втім, батьки домагаються, щоб порядок забезпечення дітей у школах екологічно чистим харчуванням було змінено, щоб батькам видавали на руки або гроші, які на це виділяють, або ж продукти, які «списують» на дітей. Але безуспішно. Справа в тому, що за ті гроші, які «списують» на харчування одного школяра, можна закупити продуктів трохи не на всю його сім'ю. На жаль, це далеко не єдиний і не найістотніший канал, яким чорнобильські кошти спливають «наліво».

ОГЛЯДАЧІ вже передрікають, що новий парламент навряд чи буде конструктивнішим від попереднього в розбудові економіки. Більшість кандидатів від забруднених зон обіцяли виборцям не стільки реформ, скільки все те ж «перетягування ковдри». Але тягти вже практично нічого. І рано чи пізно доведеться змінити запропоновану попереднім парламентом концепцію здійснення заходів для захисту населення потерпілих районів відповідно до сьогоднішніх і завтрашніх економічних та екологічних умов.

Не претендуючи на вичерпність і беззаперечність викладених напрямів розв'язання проблем радіаційно забруднених територій, відзначу лише найістотніші зауваження, що виникають сьогодні у спеціалістів, господарників, населення, яке живе і працює в зоні радіоактивного забруднення.

По-перше, слід ще на 3—4 роки подовжити термін відселення людей з другої, третьої і частково — четвертої зон. За неможливості будівництва житла для переселенців в ці строки, потрібно централізовано збільшити обсяги фінансування самостійного будівництва та купівлі житла самими переселенцями. Бажаючих виїхати ще багато.

Значна частина жителів забруднених територій, зокрема третьої й четвертої, а частково, і другої зон, нікуди виїжджати не збирається. Після восьми років проживання на забруднених територіях їм слід дозволити цей вибір. Але слід і зосередити увагу науковців, адміністрації цих територій, уряду країни на питаннях економічного виживання зони. Свого часу тут при першій же можливості під чорнобильськими «прапорами» колгоспи і радгоспи ліквідували виробництво льону, товарних овочів, фруктів, ліквідували бджільництво, вівчарство, птахівництво, істотно зменшили обсяги виробництва інших видів товарної продукції. Тоді, в 1987—89 роках, ще ніхто не думав про гроші. Сьогодні настав час їх рахувати. І заробляти.

Держава і надалі має компенсувати населенню шкоду, заподіяну атомом, зобов'язана буде фінансувати роботи зі зменшення наслідків Чорнобильської аварії. Але гроші на дизпаливо і будматеріали, на зарплату і соціальний розвиток, на хліб і «куфайку» належить заробляти все-таки самим! І тому сьогодні вкрай потрібно зробити економічне й екологічне обгрунтування ведення господарства в зоні — доцільність відновлення льонарства, картоплярства, розвитку деревообробних підприємств, звірогосподарств, інших підприємств і галузей з якомога безпечнішими — з точки зору радіозабруднення місцевості — умовами праці і конкурентоспроможністю продукції. Можна запровадити пільгове оподаткування таких підприємств у зоні. Свого часу пропонували зосередитися на виробництві насіння, вміст радіації в якому порівняно безпечний. Але природно-кліматичні умови Північної України з великою кількістю опадів, хмарних днів, високою вологістю повітря не сприяють одержанню якісного насіння, і воно виявляється неконкурентоспроможним. Тому потрібні пошуки інших видів продукції, які економічно й екологічно доцільно було б виробляти на забруднених територіях, забезпечуючи їх виживання.

Вкрай потрібно звільнити від податків завезення та продаж у забрудненій зоні продуктів харчування з екологічно чистих районів. Час, коли проблему завезення чистих продуктів вирішували розчерком пера у фондовій відомості («рознарядці»), вже минув. Власне, нині податкові пільги могли б ввести і місцеві Ради та адміністрації, але, на жаль, на їхню політику переважний вплив справляє хапальний рефлекс і відповідне дитячому віку демократії і самоврядування слово «дай!». Вони можуть лише вимагати. Тому відповідний закон чи урядове рішення слід спустити «згори».

Потрібно рішучіше вивести із сільськогосподарського використання найбільш забруднені землі, починаючи не з щільності забруднення 15 кюрі на квадратний кілометр, а хоча б із 10-ти. Займаючи 10—20 відсотків загальної площі, ці землі дають 80—90 відсотків проблем із забрудненням продукції. Потрібно не мучитись зайво, а посадити на них ліс і забути за них років на 30—50, доки відбудеться часткове самоочищення...

ПЕРЕЛІК таких «потрібно» можна продовжувати. Але можна коротко підсумувати: роботи, необхідні в перші післяаварійні роки, сьогодні вже недоцільні. Натомість назріли інші. І кошти слід виділяти на ті з них, які зменшать опромінення і поліпшать умови життя людей, а не «підгодовують» різні організації. В умовах поширення корумпованості владних структур зростають тенденції до «перекачування» чорнобильських коштів «наліво». Тому треба забезпечити гласність у всіх питаннях виділення і витрачання коштів, ефективні й доступні механізми громадського контролю за цим.

Степан ВАСИЛЮК,
головний радіолог Лугинського райсільгоспуправління Житомирської області, голова постійної комісії Лугинської районної Ради народних депутатів з питань аграрно-промислового комплексу.

ШТИЛЬ НЕ ПЕРЕДБАЧЕНО

Днями у Відні під егідою МАГАТЕ відбулася нарада, на якій представники «атомних» країн обговорили сьогоднішній стан безпеки АЕС з реакторами РБМК, зокрема Чорнобильської. Саме ця станція і була причиною скликання наради.

Місяць тому міжнародна група експертів з оцінки безпеки атомних станцій відвідала Чорнобильську АЕС. Вісім фахівців, зібраних МАГАТЕ, вивчали конструкційні особливості станції й певні аспекти її експлуатації. Підсумки цієї роботи заступник генерального директора МАГАТЕ з питань ядерної безпеки Моріс Розен обговорив з першими керівниками Держкоматому і Держатомнагляду України.

Розповідаючи за кілька днів про цю зустріч, голова Держкоматому М. Уманець повідомив, що міжнародні експерти висловили певні зауваження щодо Чорнобильської АЕС, але не зажадали зупинення блоків, які працюють. Отже, незалежна експертиза, якої давно вимагає громадськість, не заперечила проти подальшої роботи атомної станції. Принагідно згадавши принциповість МАГАТЕ в Іраку та Кореї, М.Уманець закликав пресу нарешті реабілітувати це агентство. Може, тому, що ще не знав про лист, який через годину-другу ліг на стіл Президента України і який для керівника українського атомного відомства став цілковитою несподіванкою...

А в тому листі генеральний директор МАГАТЕ Ханс Блікс повідомив Президентові про підсумки роботи тієї ж вісімки експертів: на блоках ЧАЕС, які працюють, виявлено численні недоліки, особливу стурбованість спричинює застарілий проект першого блока, на безпеку впливають також труднощі у забезпеченні АЕС запасними частинами, відплив кваліфікованих кадрів, тяжкі умови праці персоналу, а на додаток до всього цього — гіршає стан об'єкта «Укриття». Зважаючи на висновок фахівців про те, що на Чорнобильській АЕС не дотримують міжнародних норм безпеки, Х.Блікс і запропонував для поліпшення становища скликати у Відні нараду представників зацікавлених країн.

Коментуючи цей лист, перший заступник голови Держкоматому Н.Нігматуллін назвав його необ'єктивним. Сьогодні, за його словами, безпека чорнобильських блоків не поступається її рівню на російських АЕС із реакторами РБМК, приміром, на Курській. Про це було відомо й експертам МАГАТЕ, так само, як і про всі заходи, вжиті на ЧАЕС для підвищення безпеки. Тож якщо чорнобильські реактори і потребують уваги «зацікавлених країн», то разом з іншими РБМК — російськими та литовськими. Відповідно має бути змінено і спрямованість наради у Відні. Інакше вона може нашкодити іміджу України. Про цю точку зору Держкоматом повідомив Л.Кравчукові.

Щодо Чорнобильської АЕС, то, на думку Н.Нігматулліна, з нею сьогодні пов'язані більше соціальні та психологічні проблеми, ніж технічні. А ще — політичні. Н.Нігматуллін наважився припустити, що у висновках МАГАТЕ відбито інтереси певних кіл окремих країн, які в такий спосіб «дбають» про вільний енергетичний ринок. Просто вони ведуть «свою гру», щоправда, не завжди порядну.

Це політичне припущення з вуст керівника неполітичного відомства не є дивним, коли згадати, що Чорнобильська АЕС давно стала об'єктом саме політичних баталій. І чи не вони вже кілька років найгірше впливають на безпеку станції? Щоправда, МАГАТЕ за це не згадує. Досить уявити собі оператора, який тривалий час не може збагнути, що є його праця — благо людям чи їх зрада. Коли він здатний відокремитися від зовнішнього впливу, то і це не краще, бо за пультом будь-якої потенційно небезпечної установки має стояти не самозаглиблений йог, а Громадянин...

Кажучи про операторів, доречно згадати, що слідом за експертами МАГАТЕ на українських АЕС працювали експерти групи з координації міжнародної технічної допомоги щодо підготовки персоналу АЕС країнам Східної Європи при Комісії Європейського співтовариства. Вони вивчали проблеми нашої системи підготовки операторів і потреби України в цій галузі. Після цього першого квітня на засіданні з українськими атомниками обговорено обсяги методологічної і технічної допомоги КЄС усім українським АЕС. Жодного слова про недоцільність витрат на Чорнобильську АЕС чи то її бойкотування не було. А коли головуючий на засіданні керівник групи експертів пан Дефренн надавав слово присутньому представникові МАГАТЕ росіянинові А.Косілову, то про всяк випадок ретельними процедурними діями відокремив його виступ від засідання (проте А.Косілов теж казав про допомогу АЕС у підвищенні безпеки, але з боку МАГАТЕ, яке щороку виділяє на це близько 50 мільйонів доларів). Отже, і за кордоном немає єдиної думки щодо небезпеки ЧАЕС. Але є там, як і у нас, крайні думки.

Це підтвердив на початку квітня візит в Україну представників Міністерства енергетики і Комісії з ядерного регулювання США, які вивчали проблеми нашої енергетики. Здається, чи не за найважливішу проблему вони визнали безпеку чорнобильських блоків, яка, на їхню думку, вимагає закриття станції найближчим часом. Віце-прем'єр В.Шмаров зауважив, що замість Чорнобильської АЕС попередньо треба ввести нові енергетичні потужності. Зважаючи на потребу України в електроенергії, американці погодилися з тим, не відмовляючись від думки про відмову від чорнобильських блоків. З точки зору одержання вільного енергетичного ринку така позиція, до речі, мало різниться з вимогою негайно закрити ЧАЕС...

Одне слово, як тільки більш-менш вгамувалися пристрасті довкола роботи Чорнобильської АЕС в Україні, вони почали розгоратися за її межами. І добре, коли за цим — справді благі наміри. Підсумки Віденської наради ще підбивають, та й не будуть вони, певне, остаточними. Питання про те, чи «перемогли» заходи з підвищенням безпеки РБМК ті його вади, яких неможливо позбутися, за кордоном залишається нерозв'язане.

Утім, не новина, що ці реактори створювали за законами не лише ядерної, а й «політичної» фізики. І до причин катастрофи належать не тільки технічні рішення. Та й ЧАЕС було «реанімовано» передусім політичними рішеннями, коли фахівці за доцільніше вважали введення нових атомних блоків, зокрема п'ятого чорнобильського. Бо дуже багато виявилося у нас фахівців з тієї «політичної» фізики.

Мабуть, не поменшало їх і сьогодні, зокрема в новому парламенті. Навряд чи можна очікувати і швидкої, цілком незалежної експертизи з-за кордону, бо там є свої інтереси, не завжди загальнолюдські. Отже, попри прийняте парламентом рішення і час, що минув після того, на штиль навколо роботи Чорнобильської АЕС розраховувати марно. Певне, так буде доти, доки вона працюватиме.

Олексій БРЕУС.

У СЕВАСТОПОЛІ ВАЛЬСУВАЛИ

ІЗ ЗМІННИМ УСПІХОМ

(Початок на 1-й стор.).

Одразу після зустрічі віч-на-віч міністрів оборони двох країн делегації розпочали обговорення першого питання — можливого поділу кораблів і суден. Однак з'ясувалося, що сторони називають чисельність кораблів флоту з великою розбіжністю. Наприклад, командувач ВМС Росії сказав, що нині можна говорити про цифру 350. На що українські представники здивовано відповіли: ці дані заменшено більш як удвічі. Після уточнення деяких аспектів проблеми експертам було доручено з'ясувати підходи сторін і визначити остаточну чисельність плавскладу ЧФ.

Тим часом делегації розпочали дискусію щодо розведення флотів. Українська сторона запропонувала кілька варіантів базування. Однією з пропозицій була можливість розведення російського флоту і ВМС України на різних об'єктах у межах Севастополя. Адже берегова смуга цього міста — більш як на сто кілометрів й охоплює 20 бухт, придатних для базування кораблів. Представники України щоразу підтверджували свої слова конкретними документами, проте російська сторона наполягала тільки на одному: ВМФ Росії має базуватися на всіх об'єктах у Криму, а український флот — за межами півострова. За словами П.Грачова, Росія змушена цього вимагати, бо інакше не можна буде підтримувати боєздатність її флоту. Та навіть за такої позиції членів російської делегації Україна готова була шукати й далі компромісного варіанту.

Експерти після тривалого обговорення з'ясували, що і справді плавсклад ЧФ наличує 894 кораблі і судна, 61 — уже списано, тому остаточна цифра — 833 кораблі. Згідно з домовленостями, Україні відійдуть 164 кораблі, що становить 18,3 відсотка загальної кількості, а решту з української половини Росія купить або врахує за кредити. Члени делегації навіть затвердили списки конкретних плавзасобів. Домовленості були такі реальні, що російський міністр оборони навіть запропонував негайно підняти на поділених кораблях відповідні прапори держав. Пропозицією української сторони було: підписати щодо цього угоду, а потім уже визначати подальшу процедуру. У той час напружено працювали експерти, щоб розв'язати проблему тимчасового базування. Глави делегацій домовилися зустрітися по обіді для остаточного підбиття підсумків.

Проте не так сталося, як гадалося. Коли члени делегацій зібралися для продовження переговорів, з'ясувалося, що міністр оборони Росії після обіду й зустрічі з Ю.Мєшковим до штабу ЧФ не прибув і вирішив чомусь терміново відлетіти до Росії. І так швидко, що здивовані були як російські військовики, так і журналісти.

Прес-конференцію міністра оборони Росії було влаштовано лише для журналістів цієї країни, а автоматники ЧФ не пустили до зали не тільки журналістів з України, а й представників агентств Рейтер та Сі-Ен-Ен. Здавалося, що декотрим вигідне зволікання з розв'язанням проблеми Чорноморського флоту, бо хочуть зачекати, що з цього приводу скаже новий парламент України. А може, й новий український Президент? Відповідь дав міністр оборони нашої країни, який сказав: «Земля наша, тому російським представникам треба рахуватися з цим і шукати взаємоприйнятного розв'язання проблеми». Зрозуміло, що нині ніхто не може залишитися без баз у Криму. Проте як бути з сім'ями українських моряків, яких хочуть витиснути з півострова? Певне, є політичні сили, які просто нагнітають ситуацію і хочуть нав'язати нам довге й тяжке розв'язання цієї проблеми.

Що думають про результати переговорів члени української делегації?

Іван Біжан, заступник міністра оборони України: «Ми все зробили, щоб дійти компромісу. Але я не розумію, як може диктувати умови нашій державі інша країна, яка хотіла б базувати у нас свій флот?»

Борис Тарасюк, заступник міністра закордонних справ України: «У Севастополі досягнено також і доброго результату. Російська сторона знову повернулася до концепції можливого поділу флоту, ми також дійшли порозуміння щодо конкретної кількості кораблів та суден».

Тарас ПЕТРІВ.

Севастополь.

Чорнобиль

Телемарафон-94

Чорнобиль у долях людей України, Білорусі, Росії і навіть Естонії.

Саме про це йтиметься під час телевізійного вечора-пам'яті «Дзвони Чорнобиля» 26 квітня по УТ-1. Це продовження телемарафонів 1991—1993 років.

Телемости зв'яжуть Київ з Мінськом, Санкт-Петербургом, Таллінном, обласними центрами України.

Шведське телебачення покаже телефільм «Відлуння Чорнобиля».

Підготовлено серію сюжетів для Євробачення.

Запрошуємо всіх, кому не байдужа доля сотень тисяч людей, внести свою посильну частку до скарбничок добра. Наші рахунки: **Державний експортно-імпортний банк України, валютний рахунок 700220, МФО 322313; рахунок у карбованцях — 700521, МФО 322313.**

Міністерство зв'язку України усі поштові операції на адресу телемарафону «Дзвони Чорнобиля» здійснюватиме безкоштовно.

Під час прямого ефіру 26 квітня 1994 року з 19.10 до 1 год.30 хв. 27 квітня працюватиме багатоканальний телефон зворотного зв'язку 229-50-19.

Оргкомітет телемарафону.

Чужої біди не буває

Багатьом постраждалим від Чорнобильської катастрофи асоціація «Діти Чорнобиля — Франція» давно знайома. Саме ентузіасти, які мешкають у багатьох містах Франції і котрим близькі болі Чорнобиля, приймають українських дітей для лікування та оздоровлення, надсилають ліки, продовольчі товари, одяг.

Днями українську столицю відвідав президент асоціації Серж Бомон. Разом з головою об'єднання українців Франції Романом Юником він був прийнятий головою Київської міської Ради народних депутатів Василем Нестеренком. Подякувавши французьким друзям за їхню увагу до наших дітей, котрі постраждали від аварії, і за їхню готовність посилити цю допомогу, голова Ради висловив думку, що доцільніше було б на нинішньому етапі надавати поміч під конкретні цільові програми з оздоровлення дітей. Крім лікування за кордоном, добре було б, за словами В.Нестеренка, звернути увагу на поліпшення технічного оснащення дитячих лікарень, збагачення їх лікувального арсеналу тощо.

Обговорювалися й такі делікатні проблеми, як посилення контролю за розподілом гуманітарної допомоги, забезпечення надійної охорони вантажів, що прибувають із Франції.

На зустрічі було домовлено, що Київська міська Рада і керівництво асоціації постійно консультуватимуться в ході розв'язання всього комплексу проблем, пов'язаних з оздоровленням дітей, котрі зазнали біди від аварії атомної станції.

Анатолій КРАСЛЯНСЬКИЙ.

Начальству подяка, привіт землякам...

Ми — місцеві жителі зони відчуження Чорнобильської АЕС, що залишилися жити на цій нещасній землі. Нас прозвали «самоселами», але це несправедливо, бо живемо на землі своїх батьків і дідів.

За роки після Чорнобильської аварії надивилися на тих, хто гасає за заробітками на людському горі. Є тут такі і в керівних кріслах. Хіба їм до нас, здебільшого людей похилого віку? Жодної допомоги з боку численних організацій, розташованих у зоні, не було. Та й сама зона — це тепер занедбаний, порушений і розграбований край.

Легше стало жити з часів, коли було створене об'єднання «Чорнобильліс». Ця організація намагається нам усіляко допомогти — у заготівлі дров, ремонті будинків, оранці городів тощо. За допомогу й турботу її колективу і директорові Володимиру Івановичу Борчю щиро вдячна вся громада Свято-Іллінської церкви, що в Чорнобилі. А це парафіяни з кількох навколишніх сіл — Паришева, Іллінців, Рудні Іллінецької, Опачичів, Куповатого, та ще з Луб'янки Поліського району.

Просимо надрукувати нашого листа, щоб його прочитали й наші земляки, яких гірка доля розкидала по далеких краях. Хай згадають Чорнобиль, річки Уж і Прип'ять. І ніколи не забувають рідний край.

З повагою до всіх земляків від громади Свято-Іллінської церкви

Микола ТКАЧЕНКО, Михайло ТУМЕНОК, Галина БОЖОК, Іван КРОМАРЕНКО, Микола КОЗЛЕНКО.

Чорнобиль
Київської області.

Програми

ЩАСЛИВІ ХВИЛЮВАННЯ

Подія ця була сповнена хвилювання ще від самого початку. Власне, ще задовго, як вона мала статися. Дев'ять місяців тому, коли відповідно до Угоди між урядом ФРН та урядом СРСР про перехідні заходи від 9 жовтня 1990 року і передбаченої нею програми будівництва квартир для військовослужбовців, що залишають територію колишньої НДР, у місті Новограді-Волинському заклали перший камінь військового містечка. Це мав бути третій з таких об'єктів в Україні. Для новоградволинців то був справді зворушливий день.

Ще в жовтні 1990 року німецький і радянський уряди розробили цю програму. Планувалося, що проект реалізують за чотири роки. Хвилювань з цього приводу було чимало, адже одна із сторін пізніше розкололася на кілька незалежних суб'єктів, та й терміни будівництва об'єктів встановили справді рекордні. До того ж після розпаду Союзу довелося терміново переглядати подальшу передислокацію військових частин, що залишали Західну групу військ. Німеччина зобов'язувалася спорудити 41 житлове містечко, чотири з них — на території України, решта — у Білорусі та Російській Федерації. Загалом це більш як 45 тисяч квартир вартістю 8,35 мільярда німецьких марок.

Днями Новоград-Волинський став третім містом — слідом за Кривим Рогом та Старокостянтиновом, де закінчилося зведення житлового комплексу для українських військовиків. Закінчилися хвилювання ще кількох сот сімей, тепер вони мають не тимчасовий, а власний дах над головою. У цьому стародавньому місті болгарські, німецькі й українські будівельники збудували 692 квартири, дитсадок, середню школу, будинок культури, кафе, телефонну станцію та всі потрібні для життєдіяльності мікрорайону технічні об'єкти. На це було витрачено 93 мільйони німецьких марок. Після завершення будівництва четвертого житлового містечка в Києві, а це має статися теж невдовзі — у серпні цього року, Україні в рамках програми буде передано 5170 квартир.

За словами представника федерального міністерства економіки М.Мюллера, Німеччина, попри всі фінансові складнощі, пов'язані із структурною перебудовою народного господарства у східних німецьких землях, не планувала переглянути свої зобов'язання щодо програми будівництва. Навпаки, віднайшла можливості для додаткового її фінансування. «Українським військовикам немає причин хвилюватися, що їхні сім'ї повертаються з Німеччини на порожні місця», — додав М. Мюллер.

Мешканцям Новограда-Волинського квітневий день відкриття нового житлового комплексу теж приніс чимало хвилювань. Погода мало не окропила церемонію несподіваним весняним дощем, та й такої кількості зарубіжних гостей давно не бачило місто. Цього дня у Новограді-Волинському з'явилася не лише чергова кількість квартир європейської якості, відтепер у цього населеного пункту поменшало проблем з водо- та енергопостачанням, що так непокоїли його мешканців.

«Цей рік плідний на такі урочисті й зворушливі зустрічі, — сказав під час відкриття житлового комплексу посол Німеччини в Україні доктор А.Арно. — Кожна така подія засвідчує, що сім'ї офіцерів отримують нові помешкання в Україні після того, як вони прожили тривалий час у тимчасових приміщеннях». Німецький дипломат передав символічний ключ від нового мікрорайону представникові Міністерства оборони нашої держави генерал-лейтенантові Д.Рудковському. Тепер щасливі хвилювання очікують на сім'ї українських військовиків, які мають отримати житло у військовому містечку, що зводиться в Києві.

Сергій ДАНИЛЕНКО.

На знімках: посол Німеччини в Україні доктор А.Арно відвідав сім'ю підполковника В.Парфьонова в новій квартирі; алея на честь німецьких будівельників на новому житловому масиві.

Фото Володимира РЕПІКА (Укрінформ).

Не йде приватизація. Ось головна проблема

Ці слова Президент України Леонід Кравчук сказав під час зустрічі із журналістами — членами прес-клубу ринкових реформ в Україні. На перший погляд, вони можуть здивувати — як же не йде, коли оголошено, що з першого березня розпочалася нова «хвиля» приватизації, коли газети, телебачення і радіо щодень тиражують списки 150 підприємств, акції яких запропоновано громадянам України за приватизаційні сертифікати. Та, на жаль, доводиться констатувати, що Президент таки не помилився. Ось як оцінює державну політику у сфері приватизації завідувач відділу Кабінету міністрів з питань власності і підприємництва Євген Григоренко.

— Щороку ми повинні були розробляти програму приватизації, яка відповідно до закону мала визначати об'єкти й методи приватизації, — сказав Євген Миколайович. — Тож, як пам'ятаємо, першу таку програму було прийнято в 1992 році, у 1993 році вирішили продовжити її дію, а на початку 1994 року і Верховна Рада, і Кабінет міністрів, і Фонд державного майна змушені були констатувати, що програму так і не виконали.

Отже казати про те, що приватизація йшла нормальними темпами, не випадає. Але хіба могло бути інакше, коли, скажімо, від створення законопроекту про функціонування інвестиційних фондів до його підписання минуло більш як рік. Причому протягом усього року чиновники наввипередки заявляли про нагальну потребу в ньому. Та далі добрих побажань справа не пішла. Тому можна говорити про зумисне зволікання та блокування приватизації. Тож і постає «головна проблема», яка полягає в тому, що ті, від кого залежить успіх приватизаційних процесів, або не здатні, або не бажають, щоб приватизація «йшла».

Та хоч би як там було, а сьогодні діє вже друга приватизаційна програма, яку було передбачено реалізувати трьома «хвилями»: з 1 березня, 1 липня і 1 грудня. З 1 березня до продажу українським громадянам за приватизаційні сертифікати і власні кошти підготовлено акції 150 підприємств, серед яких найбільш відомі — «Укррічфлот», Дніпропетровський річковий порт, Інтерторг (Львів), Очаківський рибоконсервний завод, Хорольський молококонсервний комбінат дитячих продуктів та деякі інші. У Києві та області до продажу запропоновано акції 26 акціонерних товариств, створених у ході приватизації. Насамперед це універмаг «Україна», Київський річковий порт, АТ «Мостобуд» та ін. Загалом до продажу під час першої «хвилі» запропоновано 30 мільйонів акцій. До початку другої та третьої «хвиль» передбачено створити ще понад 7 тисяч акціонерних товариств.

Коментуючи державну програму приватизації на 1994 рік, Є.Григоренко зупинився на деяких її особливостях. Скажімо, ця програма є обов'язковим координаційним документом для органів управління державною і комунальною власністю, чого не було раніше.

Піднято також «планку» розміру майна основних фондів, за яким підприємство класифікують щодо належності до груп (А,В,Г,Д,Є). До об'єктів малої приватизації тепер належать підприємства, що мають основних фондів вартістю до 700 млн крб. (раніше — 20 млн крб.). Ті об'єкти, вартість яких перевищує 700 млн крб., далі класифікують так: від 700 млн до 45 млрд крб. і якщо їх розмір, що припадає на одного працівника, не перевищує 1,5 млн крб. (виходячи із вартості сертифіката в 1 млн 50 тис плюс половина вартості сертифіката), то такий об'єкт належить до групи В. Їх приватизація відбудеться шляхом викупу трудовим колективом. Об'єкти, вартість яких становить від 700 млн до 45 млрд крб., але на яких на одного працівника припадає більш як 1,5 млн крб., належать до групи Г. Ці підприємства підлягають акціонуванню. Виняток може бути тільки щодо тих підприємств, які перебувають на оренді з викупом. Тут уже право трудового колективу вирішувати, як вони зберуть гроші на викуп.

За першочергові до приватизації програма визначає ті підприємства, які найбільше впливають на споживчий ринок, а також ті, що стримують процеси фінансової стабілізації в Україні. Насамперед це підприємства роздрібної торгівлі, громадського харчування і побутового обслуговування, експлуатаційні підприємства житлокомунгоспу, будівельні та деякі інші. Крім того, першочерговій приватизації підлягають збиткові підприємства всіх галузей промисловості, збитковість яких не пов'язана з фіксованістю цін і тарифів, тобто залежить від неефективної діяльності самого підприємства.

Гальмують заборгованість підприємств і службові особи

Контрольна Комісія Верховної Ради України з питань приватизації (голова — Леонід Білий) повідомила, що за даними, отриманими Комісією від Міністерства статистики, приватизація в 1993 році здійснювалася відповідно до законодавства України. Частка недержавної форми власності зростала у всіх галузях народного господарства, зростала також частка виробництва продукції (послуг) підприємствами недержавної форми власності (див. таблицю).

	Частка недержавних підприємств у їх загальній чисельності		Частка продукції (послуг), вироблена підприємствами недержавної форми власності	
	1993 р.	1992 р.	1993 р.	1992 р.
у промисловості	32	25	29	17
у будівництві	64	47,9	48	43
у роздрібному товарообороті та громадському харчуванні	54,3	46,7	59,7	47,4

Особливістю приватизації у 1993 році в промисловості був перехід до недержавних форм власності кількасот великих та середніх підприємств, про це свідчить швидке зростання частки промислової продукції, виробленої недержавними підприємствами, з 17 до 29 відсотків.

У будівництві підприємства недержавної форми власності збільшили свою частку в загальній кількості підприємств та обсягах виробництва. Очікується, що протягом 1994 року частка будівельно-монтажних робіт, виконаних недержавними підприємствами, перевищить обсяги робіт державних підприємств.

У роздрібному товарообігу частка недержавних підприємств сягнула 60 відсотків. Отже на часі завдання: невеликим недержавним підприємствам об'єднуватись у торговельні компанії, торгові доми.

В Україні збільшується чисельність спільних підприємств, яка досягла на кінець 1993 року 2530 і продовжує зростати попри заяви про нібито погіршення умов їх діяльності внаслідок скорочення деяких необгрунтованих пільг.

Поступово збільшується кількість приватизованого державного житла. На кінець 1993 року громадяни приватизували більш як 900 тисяч квартир.

Набирає сили фермерський рух. Вже утворено майже 28 тисяч фермерських господарств, у користування яких надано 558,2 тисячі гектарів землі, з неї 504,6 тисячі гектарів орної. Великих труднощів зазнають фермери через те, що немає цільових кредитів від держави, нестачу спеціалізованої техніки, інших засобів виробництва.

Найбільш організовано приватизація відбувалася там, де ініціативу виявляли самі трудові колективи. Такі підприємства після зміни форми власності працюють стабільно, використовують внутрішні резерви для розв'язання виробничих і фінансових проблем. Основними економічними перешкодами на шляху переходу майна державних підприємств до недержавних форм власності є тяжкий фінансовий стан більшості цих підприємств, адже тільки їхня кредиторська заборгованість іншим підприємствам України та інших держав, банкам перевищила на кінець 1993 року 127 трильйонів карбованців, що майже вдвічі більше від їхніх вимог до своїх дебіторів. Тобто на кожного працівника державні підприємства мають в середньому більш як 5 мільйонів карбованців чистого боргу. Це значно звужує можливості їхньої діяльності.

Другою за важливістю причиною, що ускладнювала приватизацію підприємств, була велика кількість нормативних актів, які здебільшого не відповідають законам України про приватизацію й були видані органами виконавчої влади з метою перешкодити справі. Не сприяли приватизації і деякі рішення владних структур щодо окремих об'єктів. Це свідчить про недостатнє розуміння службовими особами у владних структурах великого політичного значення приватизації як важливого економічного засобу підвищення ефективності використання національного багатства України.

Аукціони

Черкаси. 6 травня регіональне відділення Фонду держмайна Черкаської області й Товарна біржа «Українська біржа нерухомості» влаштовують аукціон з продажу об'єкта незавершеного будівництва — корпусу № 45 Черкаського заводу телеграфної апаратури. До складу корпусу входять: цех з виробництва мікросхем (виробнича площа 3870 кв. м, ступінь готовності — 34 відсотки); енергоблок (виробнича площа 3100 кв. м, ступінь готовності — 29 відсотків); адміністративно-побутовий блок (виробнича площа 2230 кв. м, ступінь готовності — 8 відсотків). Площа земельної ділянки об'єкта — 0,83 га. Початкова ціна — 63.338.132,3 тис. крб. За умовами аукціону можлива зміна профілю виробничої діяльності.

Хмельницький. 11 травня у місті відбудеться аукціон об'єктів комунальної власності. До продажу пропоновано такі підприємства:

— магазин № 31 «Промтовари». Площа окремо розташованого одноповерхового цегляного будинку — 357 кв. м, продається майно та приміщення за початкової ціни 678.876 тис. крб.;

— виробничо-торговельне підприємство громадського харчування комплекс «Сілістра». До його складу входить ресторан «Сілістра», кафе «Картопляники», кафе «Кондвироби», дитяче кафе «Десертне». Загальна площа — 1900 кв. м. Початкова ціна — 6.687.708 тис.крб.;

— фотоательє «Крокус». Приміщення вбудоване і міститься в будинку побуту «Південний Буг». Загальна площа — 117 кв.м, початкова ціна 13.669 тис.крб. Продається майно та право оренди приміщення на 10 років;

— фотоательє «Орхідея». Приміщення площею 112 кв.м, вбудоване в 9-поверховий житловий будинок. Початкова ціна — 7.345 тис.крб. Продається майно та право оренди приміщення на 10 років;

— фотоательє «Оріон». Вбудоване приміщення площею 85 кв.м за початковою ціною — 25.807 тис.крб. Продається майно та право оренди приміщення на 10 років.

Умовою подальшої експлуатації куплених об'єктів є збереження не менш як 90 відсотків робочих місць, профілю і спеціалізації підприємств протягом двох років.

Ужгород. 13 травня у місті відбудеться аукціон з продажу комунального майна міста. Пропоновано до продажу 8 об'єктів, більшість з яких — у центрі міста чи недалеко від нього. Магазин № 8 та магазин «Садівник» продаються у власність за стартової ціни, відповідно, 100 та 90 млн.крб. Ці об'єкти розташовані окремо і мають 101 та 100 кв. м площі. Щодо решти 6 об'єктів (підприємства громадського харчування «Зірка» та «Пікнік», магазини № 9, «Інструменти», «Думка», «Росинка»), то тут продається майно з гарантією оренди приміщень строком на 5 років. Умовою продажу кожного об'єкта є працевлаштування трудового колективу на контрактній основі, тобто збереження всіх робочих місць та погодження режиму роботи з місцевою владою.

Сторінку підготував Сергій ЛАВРЕНЮК

БОЛГАРІЯ: БЕЗЛАД, ЩО МЕЖУЄ ЗІ ЗЛОЧИНОМ

Справжньої приватизації ще не було, а 60 відсотків торгівлі й 20 відсотків промисловості вже в приватних руках

Лютий 94-го виявився вирішальним для процесу приватизації у Болгарії. Наприкінці місяця парламент схвалив цілий пакет поправок до Закону про приватизацію, в тому числі роз'яснення щодо питання про управління державною власністю, яка підлягає приватизації, а також схему масової приватизації. Чим викликано ці заходи? Ось коротко картина, що їх обумовила.

Приватизація важко просувалася вперед весь минулий рік, усього сім торгів удалося довести до завершення Приватизаційному агентству (ПА). Залишалися побоювання, що без радикальних змін весь процес у цілому загальмується. Підприємливий новий директор ПА Рената Індійова переконана, що такі повільні темпи обумовлені певною мірою адміністративними перешкодами. Наприклад, шанси ПА довести до завершення перспективні проекти залежать від того, наскільки швидкою буде реакція міністерства, що відповідає за цю групу питань, бо міністерства, як і раніше, володіють державною власністю. «Якщо окремий міністерський чиновник або директор підприємства з якихось причин проти приватизаційної угоди, то вона може бути відкладена або навіть зірвана, — каже пані Індійова. — Той факт, що деякі організації, такі, як міністерства та муніципальні органи, також наділено правом на приватизацію на різних рівнях, лише додає безладдя. Як тільки схема масової приватизації пройде процедуру затвердження парламентом, нове агентство розпочне розподіл зі скидкою близько 500 державних компаній, які напевне стануть тягарем».

«Відкладання процесу відкритої приватизації сприяє пишному розквіту приватизації прихованої або номенклатурної», — жорстко формулює Жура Шишкова, президент приватної консультативної фірми «Делова Седмица». І це справді так, бо дає змогу менеджерам збирати вершки з майна, що продається, і використати його з метою особистого збагачення.

Олександр Божков, колишній глава ПА, висловлює побоювання, що прихована приватизація непідконтрольна. «Ніякої справжньої приватизації ще не було, а 60 відсотків торгівлі й 20 відсотків промисловості вже в приватних руках», — пояснює він. Офіційні особи характеризують рівень прихованої приватизації як «безпрецедентний» і визнають: часто єдиний засіб боротьби з ним — прискорити проведення узаконеної приватизації з опублікуванням результатів торгів, як це було зроблено під час недавнього продажу Каменіци поблизу Пловдива німецькій фірмі «Брау унд Брюннен». Приватизаційна програма 1994 року включає 315 компаній — близько 10 відсотків усіх болгарських підприємств. Очікуваний загальний прибуток від продажів — 7 мільярдів левів (290 мільйонів доларів). Аналітики вказують на чотири основні передумови успішного здійснення цієї широкої програми.

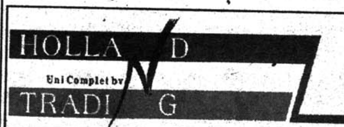
Перша. Доповнення до Закону про приватизацію мають прийняти й провести в життя оперативно. Друга. Держава має об'єднати проблему прострочених боргів з процесом приватизації. Третя. Угоди щодо іноземних боргів мають бути пов'язані з приватизацією через мінові угоди типу «борг—у обмін—майно». І четверта. Не повинно бути допущено жодної схеми масової приватизації, здатної убити ринок приватизації. Пан Божков, однак, переконаний: не слід чекати суттєвого прогресу від уряду, очолюваного Любеном Беровим. Для ключових міністрів найліпше зберегти ситуацію такою, як вона є, бо це дає їм змогу перекачувати собі кошти державних компаній і багатіти в той час, як продажна ціна цих компаній знижується.

PAREX BANK

Мы ближе, чем Швейцария!

- ОТКРЫТИЕ И ВЕДЕНИЕ СЧЕТОВ ТЕЛ. 221649
- МОМЕНТАЛЬНЫЕ МЕЖДУНАРОДНЫЕ ПЕРЕВОДЫ В ЛЮБОЙ ВАЛЮТЕ ТЕЛ. 225276
- КОНВЕРТАЦИЯ И ОБНАЛИЧИВАНИЕ ЛЮБЫХ ВАЛЮТ ТЕЛ. 321341
- ПОКУПКА И ПРОДАЖА ВАЛЮТЫ ЗА УКРАИНСКИЕ КАРБОВАНЦЫ, КАЗАХСКИЕ ТЕНЬГЕ И БЕЛОРУССКИЕ РУБЕЛИ ТЕЛ. 281483
- ЛЮБЫЕ ОПЕРАЦИИ С ЗОЛОТОМ ТЕЛ. 273778
- КОДИРОВАННЫЕ СЧЕТА (ВОЗМОЖНО УПРАВЛЕНИЕ ПО ФАКСУ) ТЕЛ. 331970
- ДОСТАВКА НАЛИЧНОЙ ВАЛЮТЫ ТЕЛ. 223378

Главный офис: ул. Смилшу 3, Рига LV-1522, Латвия
Тел.: (013 2) 331970, 222291 Факс: (013 2) 215201
Телекс 161207 PAREX SU

ДОЧЕРНЯЯ КОМПАНИЯ «ГОЛЛАНД ТРЕЙДИНГ»

предлагает со склада в г. Киеве следующие товары:
водку **«KATHARINA»** (1 л);
бутылочное пиво **«GROLSCH»** (0,47 л);
косметику.

Телефоны: (044) 244-35-79, 220-68-68.

КВАРТИРА, ЯКУ НАДАСТЬ ВАМ «ОМЕТА»

Концерн «ОМЕТА» приступив до реалізації житлового сертифіката АТ «ОМЕТА інвест», пропонуючи всім, хто бажав, стати власником квартири у Києві.

У сьогоденних економічних умовах унікальна житлова програма концерну «ОМЕТА» дає реальну можливість мати власну квартиру всім, хто її просто хоче мати. І насамперед тим, хто її гостро потребує, — молодим сім'ям, сім'ям військовослужбовців... Сертифікати випускають на пред'явника, отже їх можна буде вільно продавати, дарувати. А це дає всім нам добру можливість подбати про майбутнє нащадків...

Придбавши сертифікат, ви одразу ж можете обрати район столиці України, у якому хотіли б мешкати.

Термін дії сертифіката	Вартість (1 кв. м загальної площі) $			
	1-кімнатна квартира		2-кімнатна квартира	
	центр	не центр	центр	не центр
4 роки	260	150	295	155
5 років	220	130	255	135
6 років	190	110	230	120
7 років	160	90	200	105

Обов'язково зверніть увагу на те, що житло «ОМЕТИ» — найдешевше на квартирному ринку столиці, а форма його поступового викупу робить квартиру ще доступнішою. Для прикладу: охочі мати вже у найближчі чотири роки однокімнатну квартиру у центральних районах або двокімнатну у більш-менш віддалених мають придбати пакети сертифікатів на суму, відповідно, 4000 та 7000 доларів США за поточним курсом у карбованцях. При цьому 1/2 пакета треба сплатити відразу, а 1/2 — у кредит.

Новосілля можете справити уже в найближчі роки.

Подробиці вам докладно роз'яснять спеціалісти АТ «ОМЕТА інвест». Але головне, що ви мусите знати, доки зважуєтеся придбати житловий сертифікат, майбутні ваші квартири вже збудовані й лише чекають на своїх господарів. Резервний фонд «ОМЕТИ» є найкращим гарантом успіху перших клієнтів і надійною основою більш віддаленої перспективи.

Продаж сертифікатів здійснюють за адресою: вул. **Мечникова, 3.**

Телефони для довідок: 225-13-03, 227-77-85.

ЮРВНЕШ СЕРВИС

юридическая фирма

Мы работаем на рынке юридических услуг 5 лет

☎ **(044) 227-2370**
(044) 227-2054

✓ ПРЕДОСТАВЛЕНИЕ ИНФОРМАЦИИ О ПЛАТЕЖЕСПОСОБНОСТИ, БЛАГОНАДЕЖНОСТИ, ФИНАНСОВОМ И ИМУЩЕСТВЕННОМ ПОЛОЖЕНИИ ВАШИХ ИНОСТРАННЫХ ПАРТНЕРОВ

✓ КОНСУЛЬТИРОВАНИЕ ПО ВСЕМ ВОПРОСАМ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

✓ ПОДГОТОВКА ВНЕШНЕТОРГОВЫХ КОНТРАКТОВ, УЧАСТИЕ В ПЕРЕГОВОРАХ С ВАШИМИ ИНОСТРАННЫМИ ПАРТНЕРАМИ

✓ ЮРИДИЧЕСКОЕ ОБСЛУЖИВАНИЕ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НА ТЕРРИТОРИИ УКРАИНЫ И ЗА РУБЕЖОМ

✉ **252005, г. Киев, ул. Красноармейская, 57/3 к. 224, 225**

Реализуем

ЛИНОЛЕУМ

КЛЕЙ ПВА,
а также:
— персональные ЭВМ — аналог «синклера» с дисководом,
— УНИКОТ — систему IBM — совместимых контроллеров для создания АСУ ТП и реконструкций щитов КИПиА.
Гор. Северодонецк, тел.: (06452) 2-85-32, 2-85-96.

"Индийский торговый дом" предлагает со склада в Киеве:

- **изделия из мохера, кашемира и хлопка;**
- **кожаные пальто, куртки, обувь и галантерею;**
- **косметику**

и еще многое из того, чем богата Индия.

НОВИНКА!

Контрактные поставки индийских тканей

Значительные скидки для крупных оптовых партий, любая форма оплаты. Возможен бартер.

Далекая Индия стала близкой.

Киев-062,
пр. Победы, 77-А
тел./факс (044) 443 4600
тел. (044) 442 4326

Фирма «Ятрань» реализует электрические пишущие машинки «Ятрань» с русско-украинским, латинским шрифтом. Электронные пишущие машинки «Элема» с украинско-латинским, латинским шрифтом. Портативные электронные пишущие машинки «Лилея» с русским, русско-украинским шрифтом. Тел. (044) 412-16-70.

Организация производит поставки вагонными нормами **ДВП, бумаги газетной и этикеточной, картона гофрированного** формата: 1030 х 2000 мм, 1300 х 2000 мм, 1500 х 2000 мм, **фанеры и гофротары** производства Архангельского ЦБК.

Телефоны в Донецке: (0622) 58-24-97, 58-40-10, 55-77-01.
Факс: (0622) 55-72-39.

СОЛЬ

пищевая каменная поваренная ГОСТ 13830-84 производственного объединения «Артемсоль», высшего качества, по самым низким ценам.

ЭКОЛОГИЧЕСКИ ЧИСТАЯ

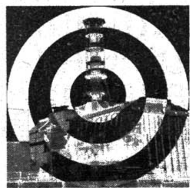
без упаковки;
в мешках 50 кг;
в пачках по 1 кг;
в брикетах.

Украина, 343414, Донецкая обл., г. Соледар, ул. Чкалова, 1-а, ПО «Артемсоль».
Тел. (06274) 4-25-70, 4-25-71, 4-40-71, 4-31-28.
Факс (06274) 4-25-11, 4-25-15.

Собранием учредителей МП «Гумо, ЛТД» прекращает свою деятельность.

Тел. 227-45-58, 227-20-32.

Соціологія

ЧОРНОБИЛЬ: НЕВЖЕ ВСЕ-ТАКИ «СПІВТОВАРИСТВО ПРИРЕЧЕНИХ»?

Чорнобиль — це глобальне, багатофакторне, гіперскладне явище, вивчати й заліковувати яке треба адекватними заходами. Чорнобиль дав початок новій ері ядерної ідеології, остаточно розвіявши міф про «мирний атом». Той самий Чорнобиль напутливо штовхає на пошуки, бо атомна енергетика, найімовірніше, є глухим кутом нашого розвитку. А поки що на карті Європи є держава Україна, що вже вісім років пожинає радіоактивні плоди атомної катастрофи.

Проблемами Чорнобиля займається багато громадських і державних інститутів. А наш Інститут соціології АН України, на жаль, надто пізно (лише в 1991 р.) підключено до досліджень, коли Україну вже накрила могутня хвиля політичної й соціально-економічної кризи, через що дуже важко виділити власне чорнобильський чинник. За цей час сумарно опитано понад 10 тисяч респондентів, які потерпіли від аварії, у тому числі й переселенців. Під час досліджень з'ясувалося, що у 60 відсотків опитаних з'явилися побоювання щодо продуктів харчування, відчуття страху й безпорадності, безсоння та роздратованість. Близько третини (30 відсотків) втратили інтерес до життя, 20 відсотків — апетит. У 40 відсотків аварія залишила тяжкий слід на все життя. Кожна друга людина страждає на поганий настрій, знижену активність і загальну тривогу.

На запитання «Що ви збираєтеся робити, щоб вийти зі скрутного становища?» — майже половина потерпілих (45 відсотків) відповіла: «Нічого!».

Чорнобильська катастрофа і далі сприймається потерпілими як особиста трагедія — крах картини світу, способу життя. У них дуже низький рівень активності, ініціативності, енергійності, контактності, готовості до змін. Вони дедалі глибше впадають у стан соціальної інфантильності, формується, якщо можна так сказати, «співтовариство приречених». Вони сподіваються в основному на Бога, самих себе, близьких родичів і на довічну державну допомогу. 90 відсотків респондентів замкнуті на власному здоров'ї та на здоров'ї своїх дітей і близьких.

Судячи з усього, у потерпілих дітей «слід Чорнобиля» пройде всіма періодами життя, викликаючи зростання захворюваності, особистих трагедій і конфліктів, поганого соціального самопочуття і приреченості, а також утриманства. Батьки формують у дітей стійку установку на тотальну опіку з боку держави. Школярі потерпілих районів лише на 5—7 місце ставлять ініціативність, кар'єру, освіту і професіоналізм.

У переселенців зруйновано соціокультурний і ландшафтний простір, вони погано адаптуються в нових умовах. Половина з них бажає повернутися назад — нехай і в заражені, але рідні місця. Люди заглиблені в «радянську модель життя» — безвідповідальності, безпорадності, безініціативності. Так, лише 7 відсотків хочуть мати приватну власність, для 40 — байдуже, в чиїх вона руках, державну й колгоспну власність відстоюють 30, а понад 20 відсотків не визначилися.

Якщо не відбувається суттєвих змін і пошуків форм нового життя, молодь кидає забруднені райони, особливо села, залишаючи там старих людей. Звідси — старіння й депопуляція населення. Більшість власників приватних садиб (60 відсотків) признаються, що не проводили комплексного картографування за рівнем забруднення радіонуклідами, тільки 0,3 відсотка опитаних здійснюють постійний контроль усієї садиби і виробленої продукції, лише 2 відсотки провели дезактивацію, а 7 — дотримуються агрохімічних рекомендацій радіаційної служби щодо ведення домашнього господарства.

Та, незважаючи на всю складність і трагізм становища, третина потерпілих вважає, що без ядерної енергетики Україні в найближчому майбутньому не обійтися, з цим треба миритися.

Чорнобиль дав початок пошукам нових постчорнобильських моделей виживання не тільки для України, а й для всього людства загалом. Чорнобиль вимагає кардинальної зміни ціннісно-нормативного простору життя. Нині у зоні обов'язкового відселення, де річна доза опромінення більш як у 5 разів перевищує допустиму, живуть 10—12 тисяч чоловік. У зоні добровільного відселення, де річна доза опромінення неістотно перевищує допустимий рівень, залишені на виживання близько 700 тисяч чоловік. У цих зонах якось діють пасивні механізми моделі виживання — реабілітація навколишнього середовища, матеріальна допомога, лікувально-профілактичні й оздоровчі заходи. Та, на жаль, упущено такий важливий чинник, як соціально-психологічна реабілітація населення. Але ж необхідно було ввімкнути активні механізми виживання, побудувавши економіку цих регіонів таким чином, аби державна допомога, дотації і частина соціального захисту населення ввійшли до загального підсумку результатів діяльності. Нехай діє особлива соціально-економічна модель додаткового "заробляння" на життя, на очищення навколишнього середовища, на лікування, профілактику та оздоровлення. За цього необхідно максимізувати особисту активність, ініціативу. На такому тлі пожвавлення життєдіяльності стане ефективною і соціально-психологічна реабілітація населення.

Юрій САЄНКО,
доктор економічних наук.

ОДНОСТАЙНІСТЬ У ДІЯХ ЛІДЕРІВ

Футбол. Чемпіонат країни. Вища ліга. 25 тур.

«Таврія» — «Шахтар». 1:1. Головко (Дніпропетровськ). 2100. Антюхін, 74 (1:0), Онопко, 87 (1:1).

«Нива» (Тернопіль) — «Кремінь». 4:1. Овчар (Калуш). 12000. Мочуляк, 51 (1:0), Яновський, 54 (1:1), Леженцев, 59 (2:1), Корпонай, 76 (3:1), Корпонай, 89 (4:1).

«Чорноморець» — «Карпати». 1:1. Туховський (Сімферополь). 3500. Євтушок, 5 (0:1), Панфьоров, 87, з пенальті (1:1).

«Кривбас» — «Дніпро». 0:0. Безуглий (Луцьк). 6100.

«Торпедо» — «Металург». 1:2. Дердо (Іллічівськ). 8000. Саприкін, 42 (0:1), Ю. Бондаренко, 65 (1:1), Петрик, 78 (1:2).

«Нива» (Вінниця) — «Металіст». 2:1. П'яних (Донецьк). 10000. Миколаєнко, 5 (1:0), Гайдук, 15 (2:0), Карабута, 53 (2:1).

«Зоря-МАЛС» — «Динамо». 1:1. Бавикін (Харків). 6100. Ковалець, 56 (0:1), Мухін, 78 (1:1).

«Волинь» — «Верес». 1:1. Шебек (Київ). 6500. Круковець, 47, з пенальті (1:0), Филимонов, 78, з пенальті (1:1).

	В	Н	П	М	О
Динамо	17	8	0	48-19	42
Шахтар	14	7	4	43-22	35
Чорноморець	14	7	4	37-19	35
Дніпро	12	7	6	38-23	31
Карпати	12	7	6	25-19	31
Нива Тр	10	7	8	34-20	27
Верес	8	11	6	27-22	27
Темп	9	7	9	25-23	25
Нива Вц	9	6	10	27-33	24
Таврія	8	8	9	30-25	24
Кривбас	8	8	9	18-19	24
Торпедо	8	8	9	21-25	24
Волинь	7	9	9	22-22	23
Зоря-МАЛС	6	5	14	17-35	17
Кремінь	5	7	14	15-31	17
Металіст	5	6	14	16-45	16
Буковина	5	5	15	16-33	15
Металург	4	6	15	15-39	14

Матчі туру спостерігало 56500 глядачів. Забито 22 м'ячі. Лідери серед бомбардирів: Леоненко («Динамо») — 13 м'ячів, Гусейнов («Чорноморець») — 12, Матвеєв («Шахтар») — 11.

Лідери чемпіонату — «Динамо», «Шахтар», «Чорноморець», «Дніпро», «Карпати», мов домовилися, і в цьому турі прискорення не робили, зігравши внічию.

А от тернопільська «Нива», яка також перебуває в чільній групі, порадувала своїх численних прихильників, які прийшли на стадіон на її матч з «Кременем». Приємно, що голи у ворота гостей забивали кандидати в національну та олімпійську збірні країни.

Принциповим був поєдинок у Запоріжжі, де силами мірялися земляки. «Торпедо» почувається досить упевнено, бо перебуває в середині турнірної таблиці. А от «Металург» — аутсайдер і врятувати його може хіба що диво. Але цього разу він довів, що гідність — знайоме йому відчуття.

День «відкритих воріт» у Борисполі

Першість країни. Друга ліга. 29 тур. «Азовець» — «Меліоратор» — 0:0, «Дружба» — «Титан» — 1:0, «Галичина» — «Чорноморець-2» — 0:0, «Газовик» — «Таврія» — 2:0, «Зірка-Нібас» — «Бажановець» — 3:2, «Дністер» — «Медіта» — 1:0, «Рось» — «Вагонобудівник» — 1:0, «Нафтохімік» — «Шахтар» — 1:1, «Явір» — «Металург» — 5:0.

Лідер турніру ФК «Бориспіль» приймав вдома одного із своїх переслідувачів — луганське «Динамо». Перевага господарів була незаперечною. Вони забили луганчанам шість м'ячів. Підсумковий результат — 6:1.

Сьогодні...

У Львові, на стадіоні «Україна», юніорська збірна нашої держави у відбірковому матчі першості Європи (гравці до 18 років) приймає однолітків з Нідерландів. Поєдинок транслюватиме УТ-1 (початок о 18.00).

Гратиметься й півфінальний матч Кубка країни: «Таврія» — «Верес». Нарешті, в Києві, на Республіканському стадіоні, в грі 26 туру динамівці прийматимуть «Волинь». Перенос цієї зустрічі з 30 квітня обумовлений тим, що в цей час національна збірна України знаходитиметься в ОАЕ. А в цій команді — чимале представництво киян.

СПОНСОРИ «АЇДИ» — В ЖИТОМИРІ

Один із спонсорів грандіозного проекту «Аїда-шоу» (частина виручених коштів буде спрямована на допомогу дітям, котрі постраждали внаслідок катастрофи на ЧАЕС) австрійська фірма Берінгер Інгельхайм, активно займається благодійництвом в Україні. Днями її представники передали Житомирській обласній дитячій лікарні 500 упаковок гостродефіцитного у нас лікувального препарату.

Для дітей з «чорнобильськими» хворобами, а також для немовлят дарунок гостей потрібний, як повітря. Тож головний лікар Віктор Марченко щиро дякував представникам фірми.

На знімку: гості приїхали не з порожніми руками.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

На аренах країни і світу

Теніс. Київський тенісист Андрій Медведєв, як відомо, тривалий час не виходив на корт. Причина — операція. І от наш земляк нещодавно повернувся у гру. І як упевнено: виграв представницький турнір у Монте-Карло. На шляху до фіналу наш спортсмен переграв американця Джима Кур'є, росіянина Євгена Кафельникова і у вирішальному поєдинку взяв гору над відомим іспанцем Серхі Бругера — 7:5, 6:1, 6:3.

Гімнастика. В австралійському місті Брісбені фінішував чемпіонат світу. Є нагороди цього турніру і в активі збірної України. Срібні медалі виграли Лілія Подкопаєва (Донецьк) у вправах на колоді та олімпійський чемпіон з Харкова Рустам Шаріпов (бруси). Бронзова медаль за вправи на коні — в одесита Віталія Маринича.

Баскетбол. Чемпіонат країни. Вища ліга. Чоловіки. «Будівельник-Анаконда» (Київ) — «Корабел» (Миколаїв) — 104:77, 88:67, «БІПА-Мода» (Одеса) — «Спартак» (Луганськ) — 86:65, 88:76, «Перспективний» (Нікополь) — «ТІТ-Маріам» (Харків) — 104:91, 91:102, «Динамо» (Дніпропетровськ) — «Азовмаш» (Маріуполь) — 64:78, 74:80, «Дніпро» (Дніпропетровськ) — «Шахтар-АСКО» (Донецьк) — 95:109, 91:97.

Хокей. Вигравши п'ятий, вирішальний, матч у московського «Динамо» — 5:3, хокеїсти «Лади» (Тольятті) — чемпіони МХЛ-94 — заволоділи і Кубком ліги. У складі переможців виступають вихованці київського хокею Іван Євиницький та Андрій Сидоров.

ГОЛОС УКРАЇНИ
Засновник — Верховна Рада України.
Видавець — Президія Верховної Ради України. 252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5.
Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.
Редколегія: О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (в.о. заст. головного редактора), А. ГОРЛОВ (перший заст. головного редактора), І. ГРУШКО, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, Б. СИДОРЕНКО (заст. головного редактора), А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.
♦ ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44.
♦ Рукописів не повертаємо.
♦ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КП № 1 від 18.09.1990 р.

♦ За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець. ♦ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій. ♦ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Тираж 312202

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 Зам. 0311077.

Газету набрано і зверстано в комп'ютерному центрі «Голосу України».